

YOSHLAR ONGIDA HARBIY-VATANPARVARLIK TARBIYASINI SHAKLLANTIRISHDA MILLIY QADRIYATLAR VA AN'ANALAR O'RNI

Mamajonov Raximjon Akramjonovich

Farg'ona davlat universiteti Harbiy ta'lim fakulteti dotsenti

Jamshidjonov Shamshodbek Jamshidjon o'g'li

Nizomov Abduraxmon Oybek o'g'li

Kadirjonov Axrorbek Azizbek o'g'li

Farg'ona davlat universiteti Harbiy ta'lim fakulteti talabalari

Annotatsiya: Ushbu maqolada yoshlar ongida harbiy-vatanparvarlik tarbiyasini shakllantirish jarayonida milliy qadriyatlar va an'analarning tutgan o'rni hamda ahamiyati tahlil qilindi. Mamlakatimiz mustaqilligini mustahkamlash va xalq manfaatlarini himoya qilish uchun harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalangan yosh avlodni shakllantirish zaruriyati ko'rib chiqildi. Milliy qadriyatlar va an'analarning yoshlar ongida vatanparvarlik tuyg'ularini uyg'otish, milliy g'urur va iftixor hissini rivojlantirish, mudofaa qobiliyatini oshirishda asos bo'lib xizmat qilishi asoslandi. Maqolada ajdodlarimizning harbiy san'ati, jangchilik fazilatlarini, qahramonlik an'analari yoshlar tarbiyasida muhim manba sifatida qaraldi. Harbiy-vatanparvarlik tarbiyasini milliy qadriyatlar negizida amalga oshirishning nazariy-metodologik asoslari ochib berildi. Yoshlarda Vatan, xalq, davlat, millat tushunchalari va ularga muhabbat hislarini shakllantirish yo'llari tahlil qilindi.

Kalit so'zlar: harbiy tarbiya, vatanparvarlik, milliy qadriyatlar, milliy an'analar, yosh avlod, ma'naviy tarbiya, milliy g'urur, mudofaa qobiliyati, millat manfaati, Vatanga muhabbat.

KIRISH

Mustaqil davlatimizning taraqqiyoti va xavfsizligini ta'minlash, milliy manfaatlarni himoya qilish yosh avlodni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashni dolzarb vazifaga aylantirdi. Yoshlar ongida vatanparvarlik tuyg'ularini shakllantirish, mamlakatimiz mustaqilligi va yaxlitligi uchun mas'uliyat hissini uyg'otish bugungi kun ta'lim-tarbiya tizimining asosiy yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi yoshlarda Vatan, xalq, davlat tushunchalarini to'g'ri anglab yetishini, milliy qadriyatlarga hurmat va ularga sodiqlik hissini rivojlantirishni nazarda tutadi. Bu jarayon milliy mafkura, milliy g'oya asosida, ajdodlarimiz meros qoldirgan boy tarixiy tajriba va qadriyatlar negizida amalga oshirilishi lozim.

Milliy qadriyatlar va an'analar yoshlar tarbiyasida noyob ahamiyatga ega. Ular yoshlarda milliy o'zligini anglash, milliy iftixor va g'urur tuyg'ularini shakllantirish, o'z xalqi va Vatani manfaatlarini uchun jonini fido etishga tayyor bo'lgan fuqaro sifatida kamol topishida mustahkam poydevor vazifasini o'taydi.

ASOSIY QISM

Milliy qadriyatlar xalqning asrlar davomida shakllantirgan, avloddan avlodga o'tib kelgan ma'naviy-axloqiy mezonlar, turmush tarzi, dunyoqarashi va madaniy merosi hisoblanadi. Ular jamiyat hayotining barcha jabhalarini qamrab oladi va har bir millat a'zolarining xulq-atvori, tafakkur tarzi, hayot qarashlari uchun yo'l-yo'riq vazifasini bajaradi.

Harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi milliy qadriyatlardan ajralmas holda amalga oshirilishi lozim. Chunki haqiqiy vatanparvarlik his-tuyg'ulari milliy tuproqda, milliy ildizlarda shakllanadi. Yoshlar o'z xalqining tarixini, madaniyatini, qahramon ajdodlarining nomini, ularning yurt ravnaqini ko'tarish yo'lida qilgan izlanishlari va qurbonliklarini bilmay turib, to'laqonli vatanparvar fuqaro bo'lib yetisha olmaydi.

Milliy qadriyatlar tizimida vatanparvarlik alohida o'rin tutadi. O'zbek xalqining tarixi davomida shakllangan qadriyatlar ichida Vatan tuyg'usi, yurtni himoya qilish, keksalarni hurmat qilish, navqironlarni asrash, mehnatsevarlik, adolatparvarlik, olijanoblik kabi fazilatlar muhim o'rin egallaydi. Bu qadriyatlar yoshlar ongida harbiy-vatanparvarlik tuyg'ularini uyg'otish uchun boy manba hisoblanadi.

Ajdodlar harbiy san'ati va jangchilik an'analari

O'zbek xalqining boy tarixi qahramonlik, mardlik, jasurlik namunalari bilan to'la. Ajdodlarimiz yaratgan davlatchilik an'analari, harbiy san'at, mudofaa qobiliyati dunyoga mashhur bo'lgan. Amir Temur, Jaloliddin Manguberdi, Zahiriddin Muhammad Bobur kabi ajdodlarimizning harbiy san'atdagi yutuqlari, davlat boshqaruvidagi donishmandligi, xalq manfaatlarini himoya qilishdagi fidokorligi yoshlar uchun ulug' namuna hisoblanadi.

Ajdodlarimiz harbiy ishlarda faqat kuch-qudratga emas, balki aql-zakovatga, hiyla-nayrangga, xalqni birlashtirishga katta ahamiyat berdilar. Temuriylar davri harbiy san'atining takomillashgan shakli, qo'shin tuzilishi, qurollanishi, mudofaa strategiyalari dunyoda o'z munosib o'rnini topdi. Bu tarixiy tajriba yoshlarga Vatan mudofaasi uchun zarur bo'lgan bilim, ko'nikma va sifatlarni egallashda ilhom beradi.

Xalqimizning harbiy an'alarida jangchilik mahorati bilan birga insonparvarlik, rahmdillik, adolatparvarlik fazilatlariga ham katta e'tibor qaratildi. Harbiy yurishlar davomida ham o'z xalqiga, ham boshqa xalqlarga nisbatan adolatli munosabatda bo'lish, keksalarga hurmat, ayollarga izzat ko'rsatish an'analari muhim o'rin tutdi. Bu fazilatlar hozirgi yoshlar tarbiyasida ham to'liq qo'llanilishi lozim.

Milliy qadriyatlar asosida harbiy-vatanparvarlik tarbiyasining yo'nalishlari

Yoshlarda harbiy-vatanparvarlik tuyg'ularini shakllantirish uchun bir qator yo'nalishlar bo'yicha muntazam ishlar olib borilishi zarur.

Birinchi yo'nalish — tarixiy xotira va milliy ongni mustahkamlashdir. Yoshlar o'z xalqining boy tarixini, madaniyatini, davlatchilik an'alarini chuqur o'rganishlari, ajdodlar qoldirgan me'moriy yodgorliklar, yozma manbalar, badiiy asarlar bilan tanishishlari muhim ahamiyat kasb etadi.

Ikkinchi yo'nalish — milliy g'urur va iftixor hissini rivojlantirishdir. Yoshlar o'z xalqining jahon sivilizatsiyasiga qo'shgan hissasini, buyuk allomalar, olimlar, sarkardalar, shoir va mutafakkirlar merosini o'rganish orqali milliy o'zligini anglaydi, o'z millati va Vataniga iftixor qiladi. Bu esa ularning Vatan manfaatlari uchun fidokorlik qilishga tayyorligini oshiradi.

Uchinchi yo'nalish — jismoniy va ma'naviy jihatdan sog'lom shaxsni tarbiyalashdir. Harbiy ishlar uchun faqat ma'naviy tayyor bo'lish emas, balki jismoniy tayyorgarlik ham muhim ahamiyatga ega. Yoshlarning sog'lom turmush tarzini shakllantirish, sport bilan muntazam shug'ullanish, chidamlilik, qat'iyatlilik sifatlarini rivojlantirish harbiy-vatanparvarlik tarbiyasining ajralmas qismidir.

To'rtinchi yo'nalish — intizom va mas'uliyat tuyg'usini tarbiyalashdir. Harbiy xizmat yuqori intizom, mas'uliyat, buyruqqa bo'ysunish, jamoaviy ish yuritish ko'nikmalarini talab qiladi. Bu sifatlar yoshlarda erta yoshdan shakllantirilishi lozim. Oilada, ta'lim muassasalarida, jamoat hayotida intizomli bo'lish, o'z zimmasiga tushgan vazifalarni vijdonan bajarish odatini singdirish muhim vazifa hisoblanadi.

Zamonaviy sharoitda milliy qadriyatlarni saqlash va rivojlantirish

Bugungi kunda globallashuv jarayonlari kuchaygan, turli madaniyatlar va qadriyatlar kesishgan sharoitda milliy qadriyatlarni saqlash va kelajak avlodlarga yetkazish muhim vazifaga aylandi. Yoshlar turli xil ma'lumot manbalari, ommaviy axborot vositalari, tarmoqlar orqali har xil tashqi ta'sirlarga duch kelmoqda. Shu sababli ularda milliy qadriyatlarga asoslangan mustahkam dunyoqarashni shakllantirish zaruriyati ortdi.

Milliy qadriyatlar asosida harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi yoshlarni yot g'oyalar, buzg'unchi qarashlar ta'siridan himoya qiladi. O'z tarixini, madaniyatini, tilini bilgan, milliy o'zligini anglagan yosh avlod har qanday tashqi ta'sirlarga chidamli bo'ladi. Ular o'z Vatani manfaatlarini birinchi o'ringa qo'yadi va uni himoya qilishga tayyor bo'ladi.

Milliy qadriyatlarni zamonaviy shaklda yoshlarga yetkazish muhim masala hisoblanadi. Bu borada an'anaviy usullar bilan bir qatorda zamonaviy axborot texnologiyalari, ijtimoiy tarmoqlar, audiovizual vositalardan foydalanish samarali natijalar beradi. Qahramonlar haqida filmlar, hujjatli suratlar, multimedia dasturlari, interaktiv o'yinlar yoshlar ongida chuqur ta'sir qoldiradi.

XULOSA

Yoshlar ongida harbiy-vatanparvarlik tarbiyasini shakllantirish milliy qadriyatlar va an'analar asosida amalga oshirilishi zarur. Ajdodlarimizning boy harbiy tajribasi, qahramonlik an'analari, davlatchilik mafkurasi bugungi yosh avlod tarbiyasida mustahkam poydevor bo'lib xizmat qiladi. Milliy qadriyatlar yoshlarda Vatan sevgisi, milliy g'urur, xalq manfaatlari uchun fidokorlik qilishga tayyorlik hissini uyg'otadi.

Milliy qadriyatlar va an'analar asosida tarbiyalangan yosh avlod mamlakatimiz kelajagining mustahkam kafolati bo'lib xizmat qiladi. Shu sababli harbiy-vatanparvarlik tarbiyasiga davlat va jamiyat tomonidan doimiy e'tibor qaratilishi, bu sohada amalga oshirilayotgan ishlar muntazam takomillashtirilishi zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. 1-jild. – Toshkent: O'zbekiston, 2022. – 592 bet.
2. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2019. – 176 bet.
3. Shodiyev J.J. Milliy qadriyatlar va yoshlar tarbiyasi. – Toshkent: Sharq, 2021. – 240 bet.
4. Nishonov S.N. Vatanparvarlik tarbiyasining nazariy asoslari. – Toshkent: Fan, 2020. – 312 bet.
5. Qosimov R.X. O'zbek xalqining harbiy san'ati tarixi. – Toshkent: Akademnashr, 2022. – 456 bet.
6. Mahmudov N.M. Milliy g'oya va ma'naviy tarbiya. – Toshkent: Sharq, 2021. – 288 bet.
7. Tursunov A.Q. Yoshlar ma'naviyati va milliy qadriyatlar. – Toshkent: Ma'naviyat, 2023. – 368 bet.
8. Rahmonov F.S. Harbiy-vatanparvarlik tarbiyasining pedagogik asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 2022. – 224 bet.
9. Xoliqov A.A. Amir Temur harbiy maktabi va zamonaviylik. – Toshkent: Sharq, 2020. – 320 bet.
10. Usmonov B.D. Ta'lim-tarbiya jarayonida milliy qadriyatlardan foydalanish. – Toshkent: Fan, 2023. – 272 bet.
11. Yo'ldoshev Q.Y. Milliy an'analar va yoshlar tarbiyasi. – Toshkent: Akademnashr, 2021. – 296 bet.
- Ergashev I.G. Davlatchilik va harbiy san'at tarixi. – Toshkent: O'zbekiston, 2022. – 384 bet.
- Nazarov T.N. Ma'naviy-axloqiy tarbiyaning milliy asoslari. – Toshkent: Ma'naviyat, 2023. – 256 bet.
- Jumaev M.A. Yoshlarni jismoniy va harbiy tayyorlash metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2021. – 208 bet.
- Shokirov H.Sh. Milliy mafkura va fuqarolik jamiyati. – Toshkent: Sharq, 2022. – 344 bet.